

Medicinski kodeks olimpijskog pokreta
Na snazi od 1. listopada 2009.

UVOD.....	3
Poglavlje I.: Odnosi između sportaša i pružatelja zdravstvene skrbi	4
1. Opća načela	4
2. Informiranje.....	4
3. Pristanak	4
4. Povjerljivost i privatnost.....	5
5. Skrb i liječenje.....	6
6. Pružatelji zdravstvene skrbi.....	7
Poglavlje II.: Zaštita i promicanje sportaševa zdravlja tijekom treninga i natjecanja	10
7. Opća načela	10
8. Sposobnost bavljenja sportom.....	12
9. Medicinska podrška.....	12
Poglavlje III.: Usvajanje, sukladnost i nadzor	14
10. Usvajanje	14
11. Sukladnost	14
12. Nadzor	15
Poglavlje IV.: Opseg, stupanje na snagu i izmjene i dopune.....	16
13. Opseg.....	16
14. Stupanje na snagu	16
15. Izmjene i dopune.....	16

UVOD

"Temeljna načela olimpizma

1 Olimpizam je životna filozofija kojom se kvalitete tijela, volje i uma slave i sjedinjuju u uravnoteženu cjelinu. Spajajući sport s kulturom i obrazovanjem, olimpizam teži stvaranju takvog načina života koji se temelji na radosti koja proizlazi iz napora, obrazovnoj vrijednosti dobrog primjera i poštivanju univerzalnih temeljnih etičkih načela.

2 Cilj je olimpizma stavljanje sporta u službu skladnog razvoja čovjeka radi stvaranja mirnog društva koje nastoji očuvati ljudsko dostojanstvo."

Olimpijska povelja, srpanj 2007.

1. U izvršavanju svoje misije, olimpijski pokret treba poticati sve dionike na poduzimanje mjera kojima se osigurava bavljenje sportom bez opasnosti po zdravlje sportaša uz poštivanje načela *fair play* i sportske etike. U tu svrhu podržava one mjere koje su nužne za zaštitu zdravlja sudionika i minimiziranje rizika od tjelesnih i psiholoških trauma. Također, potiče mjere koje sportaše štite u njihovim odnosima s liječnicima i drugim pružateljima zdravstvene skrbi.
2. Ovaj se cilj uglavnom može postići kroz stalnu edukaciju temeljenu na etičkim vrijednostima sporta te na odgovornosti pojedinca za zaštitu svog zdravlja i zdravlja drugih.
3. Ovaj Kodeks podržava osnovna pravila vezana uz dobru medicinsku praksu na području sporta i očuvanje prava i zdravlja sportaša. Podržava i potiče usvajanje specifičnih mjera za postizanje tih ciljeva. Isti nadopunjava i podržava Svjetski kodeks protiv dopinga kao i opća načela navedena u međunarodnim kodeksima medicinske etike.
4. Medicinski kodeks olimpijskog pokreta usmjeren je na Olimpijske igre, prvenstva međunarodnih saveza i natjecanja kojima Međunarodni olimpijski odbor (MOO) daje svoje pokroviteljstvo i podršku, te na sve sportove koji se prakticiraju u kontekstu olimpijskog pokreta, tijekom treninga i tijekom natjecanja.

Poglavlje I.: Odnosi između sportaša i pružatelja zdravstvene skrbi

1. Opća načela

- 1.1. Sportaši bi trebali uživati jednaka temeljna prava kao svi pacijenti u svojim odnosima s liječnicima i pružateljima zdravstvene skrbi, a naročito u smislu poštivanja:
 - a. njihovog ljudskog dostojanstva;
 - b. njihovog tjelesnog i duševnog integriteta;
 - c. zaštite njihovog zdravlja i sigurnosti;
 - d. njihovog samoodređenja; i
 - e. njihove privatnosti i povjerljivosti.
- 1.2. Odnos između sportaša, njihovog osobnog liječnika, timskog liječnika i drugih pružatelja zdravstvene skrbi treba biti zaštićen i podložen međusobnom poštivanju. Zdravlje i dobrobit sportaša prevladava nad samim interesom natjecanja i drugim ekonomskim, pravnim i političkim stavkama.

2. Informiranje

- 2.1. Sportaši bi trebali biti potpuno informirani, na jasan i prikladan način, o svojem zdravstvenom stanju i dijagnozi; preventivnim mjerama; predloženim zdravstvenim zahvatima, kao i o rizicima i koristima svakog zahvata, uključujući posljedice izostanka liječenja po njihovo zdravlje i po njihov povratak bavljenju sportom; te o prognozi i napretku liječenja i mjerama rehabilitacije.

3. Pristanak

- 3.1. Za svaki medicinski zahvat treba ishoditi dobrovoljan i informirani pristanak sportaša.
- 3.2. Treba naročito paziti da se izbjegne pritisak okoline (primjerice, trenera, uprave, obitelji, itd.) i drugih sportaša kako bi sportaši mogli donijeti odluke temeljene na dobroj informiranosti te uzimajući u obzir rizike koje donosi bavljenje sportom uz dijagnosticiranu ozljedu ili bolest.
- 3.3. Sportaši smiju odbiti ili prekinuti medicinski zahvat. Treba im oprezno objasniti posljedice takve odluke.
- 3.4. Sportaše se potiče da imenuju osobu koja smije djelovati u njihovo ime u slučaju nesposobnosti. Osim toga, mogu pisanim putem utvrditi način na koji žele biti liječeni te navesti bilo kakve druge upute koje smatraju potrebnima.
- 3.5. Uz iznimku situacija nužde, kada sportaši ne mogu osobno dati pristanak za zdravstveni zahvat, nakon dobivanja potrebnih informacija, treba tražiti odobrenje zakonskog predstavnika ili osobe koju je sportaš imenovao u tu svrhu.

Kada zakonski predstavnik mora dati odobrenje, sportaši, bilo maloljetni ili punoljetni, ipak moraju pristati na zdravstveni zahvat koliko god im to njihova sposobnost dozvoljava.

- 3.6. Pristanak sportaša nužan je za prikupljanje, čuvanje, analizu i korištenje biološkog uzorka.

4. Povjerljivost i privatnost

- 4.1. Treba držati u povjerljivosti sve podatke o sportaševom zdravstvenom stanju, dijagnozi, prognozi, liječenju, mjerama rehabilitacije i sve druge osobne podatke, čak i nakon smrti sportaša te treba poštivati sve primjenjive zakone.
- 4.2. Povjerljivi se podaci otkrivaju samo ako sportaš na to izričito pristane ili ako zakon tako izričito propisuje. Pristanak se može pretpostaviti kada su, do mjere potrebne za liječenje sportaša, podaci otkriveni drugim pružateljima zdravstvene skrbi koji su izravno uključeni u njegovu ili njezinu zdravstvenu skrb.
- 4.3. Svi prepoznatljivi zdravstveni podaci o sportašima moraju se zaštititi. Zaštita podataka obično je sukladna načinu čuvanja istih. Isto tako, biološki uzorci iz kojih se mogu izvući identifikacijski podaci moraju se zaštititi od nepropisnog otkrivanja.
- 4.4. Sportaši bi trebali imati pravo pristupa i kopiranja svih svojih zdravstvenih kartona. Takav pristup uglavnom mora isključivati podatke koji se odnose na ili koje pružaju treće osobe.
- 4.5. Sportaši bi trebali imati pravo zahtijevati ispravak bilo kakvih pogrešnih zdravstvenih podataka u svojim kartonima.
- 4.6. Uplitanje u privatni život sportaša treba biti dozvoljeno samo ako je nužno radi dijagnoze, liječenja i skrbi, uz pristanak sportaša, ili ako je zakonom propisano. Takvo je uplitanje također dozvoljeno u skladu s odredbama Svjetskog kodeksa protiv dopinga.
- 4.7. Svaki zdravstveni zahvat treba poštivati privatnost i biti izvršen u prisutnosti samo onih osoba koje su nužne za zahvat, osim ako sportaš izričito pristane na ili zatraži drugačije.

5. Skrb i liječenje

- 5.1. Sportaši trebaju primiti takvu zdravstvenu skrb koja odgovara njihovim potrebama, uključujući preventivnu skrb, radnje usmjerene na promicanje zdravlja i mjere rehabilitacije. Usluge bi trebale biti neprestano dostupne i jednako pristupačne svima, bez diskriminacije i u skladu s financijskim, ljudskim i materijalnim resursima raspoloživim za tu svrhu.
- 5.2. Sportaši bi trebali primiti kvalitetnu skrb koju karakteriziraju visoki tehnički standardi i profesionalan i učtiv stav pružatelja zdravstvene skrbi. To uključuje stalnu skrb, kao i suradnju svih pružatelja zdravstvene skrbi i ustanova uključenih u njihovu dijagnozu, liječenje i skrb.
- 5.3. Tijekom treninga i natjecanja u inozemstvu sportaši trebaju primiti potrebnu zdravstvenu skrb koju bi, ako je moguće, trebao pružati njihov osobni ili timski liječnik. Trebali bi također primiti odgovarajuću hitnu skrb prije povratka kući.

- 5.4. Osim toga, sportaši bi trebali imati mogućnost izbora i promjene svog liječnika, pružatelja zdravstvene skrbi ili zdravstvene ustanove, pod uvjetom da je to u skladnosti s funkcioniranjem sustava zdravstvene skrbi. Trebali bi imati pravo tražiti drugo liječničko mišljenje.
- 5.5. Prema sportašima se treba dostojanstveno ophoditi u smislu njihove dijagnoze, liječenja, skrbi i rehabilitacije, u skladu s njihovom kulturom, tradicijom i vrijednostima. Trebali bi imati podršku obitelji, rodbine i prijatelja tijekom postupka skrbi i liječenja te imati duhovnu podršku i vodstvo.
- 5.6. Sportašima treba pružiti ublažavanje njihovih patnji u skladu s najnovijim potvrđenim medicinskim saznanjima. Liječenja s analgetičkim učinkom koji sportašu omogućavaju bavljenje sportom uz ozljedu ili bolest treba primijeniti samo nakon pažljivog razmatranja i savjetovanja sa sportašem i drugim pružateljima zdravstvene skrbi. Ako postoji dugoročni rizik po sportaševo zdravlje, takvo liječenje ne bi se trebalo primijeniti.

Ne preporučuje se primjenjivanje postupaka koji služe samo za maskiranje boli ili drugih zaštitnih simptoma koji bi omogućili sportašu bavljenje sportom uz ozljedu ili bolest ako bi, bez takvih postupaka, njegovo ili njezino sudjelovanje bilo medicinski nepreporučljivo ili nemoguće.

6. Pružatelji zdravstvene skrbi

- 6.1. Ista etička načela koja se odnose na aktualnu medicinsku praksu treba jednako primjenjivati u sportskoj medicini. Osnovne zadaće liječnika i drugih pružatelja zdravstvene skrbi uključuju sljedeća načela:
 - a. zdravlje sportaša mora biti prioritet;
 - b. ne smiju nanijeti štetu.
- 6.2. Pružatelji zdravstvene skrbi koji skrbe za sportaše moraju imati odgovarajuće obrazovanje, obuku i iskustvo u sportskoj medicini te obnavljati svoje znanje. Trebaju razumjeti tjelesne i emotivne zahtjeve koji se nameću sportašima tijekom treninga i natjecanja, kao i posvećenost i potreban kapacitet o kojem ovisi izvanredna tjelesna i emotivna izdržljivost koju zahtijeva sport.
- 6.3. Pružatelji zdravstvene skrbi sportašima trebaju djelovati u skladu s najnovijim potvrđenim saznanjima i, kada je dostupna, medicinom temeljenom na dokazima. Trebaju se suzdržati od provedbe bilo kakvog zahvata koji nije medicinski indiciran, čak ni na zahtjev sportaša, njegove okoline ili drugog pružatelja zdravstvene skrbi. Također, pružatelji zdravstvene skrbi moraju odbiti izdati lažnu zdravstvenu potvrdu koja se odnosi na sposobnost sportaša da sudjeluje u treningu ili natjecanju.
- 6.4. Kada je zdravlje sportaša ugroženo, pružatelji zdravstvene skrbi ih trebaju žestoko odgovarati od daljnjeg treniranja ili natjecanja i obavijestiti ih o rizicima.

U slučaju ozbiljne opasnosti po sportaša ili opasnosti po treću osobu (igrača istog tima, protivnike, obitelj, javnost, itd.), pružatelji zdravstvene skrbi također mogu obavijestiti nadležne osobe ili tijela, čak i protiv volje sportaša, o njihovoj

nesposobnosti da sudjeluju u treningu ili natjecanju, prema primjenjivim zakonima.

- 6.5. Pružatelji zdravstvene skrbi moraju se protiviti bilo kakvoj sportskoj ili tjelesnoj aktivnosti koja nije prikladna stupnju rasta, razvoja, općeg zdravstvenog stanja i stupnju treniranja djece. Moraju djelovati u najboljem interesu zdravlja djece ili adolescenata, bez obzira na druge interese ili pritiske okoline (primjerice, trenera, uprave, obitelji, itd.) ili drugih sportaša.
- 6.6. Pružatelji zdravstvene skrbi moraju otkriti kada djeluju u ime trećih osoba (npr. kluba, saveza, organizatora, nacionalnog olimpijskog odbora, itd.). Trebali bi osobno sportašima objasniti razloge za pregled i nalaze istog, kao i prirodu informacija danih trećim osobama. U načelu bi i sportašev liječnik trebao biti obaviješten.
- 6.7. Kada djeluju u ime trećih osoba, pružatelji zdravstvene skrbi moraju ograničiti prenošenje informacija na ono što je nužno. U načelu, mogu navesti samo sportaševu sposobnost ili nesposobnost da sudjeluje u treningu ili natjecanju. Uz pristanak sportaša pružatelji zdravstvene skrbi mogu dati i druge informacije vezane uz sportaševo sudjelovanje u sportu na način koji odgovara njegovom ili njezinom statusu.
- 6.8. Na sportskim događanjima, odgovornost je tmskog ili liječnika natjecanja da odredi može li ozlijeđeni sportaš nastaviti ili se vratiti u natjecanje. Donošenje ove odluke ne bi trebalo dodijeliti drugim stručnjacima ili osoblju. U odsustvu kompetentnog liječnika, takvi bi se stručnjaci ili osoblje trebali strogo držati dobivenih uputa. U svakom bi trenutku najvažniji prioritet trebao biti očuvanje zdravlja i sigurnosti sportaša. Ishod natjecanja ne bi nikad smio utjecati na takve odluke.
- 6.9. Kada je potrebno, timski ili liječnik natjecanja treba osigurati da ozlijeđeni sportaši imaju pristup specijaliziranoj skrbi organiziranjem zdravstvenog praćenja od strane priznatih specijalista.

Poglavlje II.: Zaštita i promicanje sportaševa zdravlja tijekom treninga i natjecanja

7. Opća načela

- 7.1. Nikakva praksa koja predstavlja neki oblik tjelesne ili psihološke traume za sportaša ne smije biti prihvatljiva. Članovi olimpijskog pokreta moraju se uvjeriti da je stanje sportaševe sigurnosti, dobrobiti ili zdravstvene skrbi povoljno za njegovu tjelesnu i duševnu ravnotežu. Moraju usvojiti potrebne mjere za postizanje tog cilja i minimizirati rizik od ozljeda i bolesti. U izradi takvih mjera poželjno je sudjelovanje sportskih liječnika.
- 7.2. U svakoj sportskoj disciplini treba definirati minimalne zahtjeve sigurnosti i primijeniti ih u cilju zaštite zdravlja sudionika i javnosti tijekom treninga i natjecanja. Ovisno o sportu i razini natjecanja, treba usvojiti posebna pravila u vezi sa sportskim događajima, uvjetima sigurnosti okoliša, odobrenom ili zabranjenom sportskom opremom te programima treninga i natjecanja. Potrebno je utvrditi i poštivati specifične potrebe svake sportske kategorije.
- 7.3. U interesu svih uključenih, treba objaviti mjere za očuvanje zdravlja sportaša i minimizirati opasnost od tjelesnih i psiholoških trauma.
- 7.4. Mjere za zaštitu i promicanje zdravlja sportaša trebaju biti utemeljene na najnovijim potvrđenim medicinskim saznanjima.
- 7.5. Potiču se istraživanja u sportskoj medicini i sportskim znanostima, a treba ih provoditi u skladu s potvrđenim načelima istraživačke etike, naročito Helsinške deklaracije koju je usvojila Svjetska medicinska organizacija (posljednja revizija u Seulu, 2008.), i primjenjivim zakonima. Nikad se ne smiju provoditi na način koji bi mogao ugroziti sportaševo zdravlje ili njegovu ili njezinu izvedbu. Nužno je ishoditi dobrovoljan i informirani pristanak sportaša za sudjelovanje u takvom istraživanju.
- 7.6. Ne smije se tajiti napredak u sportskoj medicini i sportskoj znanosti, već se ta informacija mora objaviti i proširiti.

8. Sposobnost bavljenja sportom

- 8.1. Osim kada postoje simptomi ili značajna obiteljska anamneza, bavljenje sportom nije uvjetovano podvrgavanjem testu sposobnosti. Osobni je liječnik nadležan za davanje preporuke sportašu da se podvrgne takvom testu.
- 8.2. U natjecateljskom se sportu od sportaša može tražiti da podnese zdravstvenu potvrdu kojom se potvrđuje nepostojanje očitih kontraindikacija. Test sposobnosti mora se temeljiti na najnovijim potvrđenim medicinskim saznanjima i mora ga provesti posebno obučeni liječnik.
- 8.3. Medicinski test prije sudjelovanja preporuča se za sportaše na visokim razinama. Treba se provesti pod nadzorom posebno obučenog liječnika.

- 8.4. Bilo kakav genetski test koji ima za cilj procjenu određene sposobnosti bavljenja sportom predstavlja medicinsku procjenu koja se vrši pod nadzorom posebno obučenog liječnika.

9. *Medicinska podrška*

- 9.1. U svakoj sportskoj disciplini treba utvrditi odgovarajuće smjernice u smislu nužne medicinske podrške, ovisno o prirodi sportskih aktivnosti i razini natjecanja.

Te bi se smjernice trebale odnositi na sljedeće točke, ali ne i biti ograničene njima:

- medicinska podrška treninga i natjecanja i kako se ista organizira;
 - potrebna sredstva (potrepštine, prostori, vozila, itd.);
 - postupci u slučaju nužde;
 - sustav komunikacije između usluga medicinske podrške, organizatora i nadležnih zdravstvenih tijela;
- 9.2. U slučaju ozbiljnog incidenta tijekom treninga ili natjecanja trebaju postojati postupci kojima se pruža potrebna podrška ozljeđenima i evakuira ih se do odgovarajućih medicinskih službi kada je potrebno. Sportaši, treneri i osobe povezane sa sportskom aktivnošću trebaju biti upoznati s takvim postupcima i proći potrebnu obuku za njihovu provedbu.
- 9.3. Radi pojačane sigurnosti u bavljenju sportom, treba utvrditi mehanizam za omogućavanje skupljanja podataka o ozljedama pretrpljenima tijekom treninga ili natjecanja. Kada su takvi podaci identifikacijski, treba ih prikupiti uz pristanak onih kojih se tiču i s istima postupati u povjerljivosti te u skladu s prihvaćenim etičkim načelima istraživanja.

Poglavlje III.: Usvajanje, sukladnost i nadzor

10. Usvajanje

- 10.1. Kodeks je namijenjen da služi kao vodič svim članovima olimpijskog pokreta, naročito MOO-u, međunarodnim sportskim savezima i nacionalnim olimpijskim odborima (u daljnjem tekstu: Potpisnici). Svaki Potpisnik usvaja Kodeks u skladu s vlastitim postupovnim pravilima.
- 10.2. Kodeks prvo usvaja MOO. Nije obavezno, ali je poželjno da ga usvoje svi članovi Olimpijskog pokreta.
- 10.3. MOO će objaviti popis svih Potpisnika.

11. Sukladnost

- 11.1. Potpisnici provode primjenjive odredbe Kodeksa kroz politike, statute, pravila ili propise u skladu sa svojim ovlaštenjima i u okviru pojedinih raspona odgovornosti. Nastoje načela i odredbe Kodeksa učiniti javno poznatima aktivno i prikladnim sredstvima. U tu svrhu usko surađuju s odgovarajućim savezima liječnika i pružatelja zdravstvene skrbi i nadležnim tijelima.
- 11.2. Potpisnici potiču liječnike i druge pružatelje zdravstvene skrbi koji brinu o sportašima u okviru svojih raspona odgovornosti da djeluju u skladu s ovim Kodeksom.
- 11.3. Uz primjenjive odredbe Kodeksa, liječnici i drugi pružatelji zdravstvene skrbi i dalje su obvezani svojim etičkim i profesionalnim pravilima. U slučaju bilo kakvih odstupanja prevladava najpovoljnije pravilo koje štiti zdravlje, prava i interese sportaša.

12. Nadzor

- 12.1. Medicinski odbor MOO-a nadzire provedbu Kodeksa i prima povratne informacije vezane uz njegovu provedbu. Odgovoran je i za praćenje promjena na području etike i najbolje medicinske prakse te za predlaganje prilagodbi Kodeksa.
- 12.2. Medicinski odbor MOO-a može izdavati preporuke i modele najbolje prakse radi omogućavanja provedbe Kodeksa.

Poglavlje IV.: Opseg, stupanje na snagu i izmjene i dopune

13. Opseg

- 13.1. Kodeks se odnosi na sve sudionike u sportskim aktivnostima kojima rukovodi svaki Potpisnik, bilo u natjecanjima ili izvan njih.
- 13.2. Potpisnici mogu sportašima ponuditi i veću razinu zaštite.
- 13.3. Kodeks se primjenjuje bez utjecaja na nacionalne i međunarodne etičke, zakonske i regulatorne zahtjeve koji su najpovoljniji za zaštitu zdravlja, prava i interesa sportaša.

14. Stupanje na snagu

- 14.1. Za MOO Kodeks stupa na snagu 1. listopada 2009. Odnosi se na sve Olimpijske igre počevši od Zimskih olimpijskih igara u Vancouveru 2010. godine.
- 14.2. Nakon ovog datuma, Kodeks mogu usvojiti i drugi članovi olimpijskog pokreta. Svaki Potpisnik određuje kada će takvo usvajanje stupiti na snagu.
- 14.3. Potpisnici mogu povući prihvaćanje Kodeksa nakon podnošenja pisane obavijesti MOO-u o svojoj namjeri povlačenja.

15. Izmjene i dopune

- 15.1. Sportaši, Potpisnici i drugi članovi olimpijskog pokreta pozivaju se na sudjelovanje u poboljšanju i izmjeni Kodeksa. Mogu predlagati izmjene i dopune.
- 15.2. Na preporuku svog Medicinskog odbora, MOO pokreće predložene izmjene i dopune Kodeksu i osigurava savjetodavni postupak i za primanje preporuka i odgovaranje na iste te za omogućavanje pregleda i povratnih informacija od sportaša, Potpisnika i članova olimpijskog pokreta o predloženim izmjenama i dopunama.
- 15.3. Nakon odgovarajućih savjetovanja, izmjene i dopune Kodeksa odobrava Izvršni odbor MOO-a. Osim ako je navedeno drugačije, iste stupaju na snagu tri mjeseca nakon takvog odobrenja.
- 15.4. Svaki Potpisnik mora usvojiti izmjene i dopune koje je odobrio Izvršni odbor MOO-a u roku od jedne godine nakon obavijesti o takvim izmjenama i dopunama. U suprotnom, Potpisnik ne smije i dalje tvrditi da poštuje Medicinski kodeks Olimpijskog pokreta.

Usvojio Izvršni odbor MOO-a u Lausannei 16. lipnja 2009.